

Możliwości przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji w biogazowniach w Polsce - stan aktualny i perspektywy

Beata Kłojzy-Karczmarczyk

Said Makoudi

20-23.10.2024, Zakopane

XXXVII Konferencja

z cyklu: Zagadnienia surowców energetycznych
i energii w gospodarce krajowej

www.min-pan.krakow.pl/se

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach [tj. Dz.U. z 2023r. poz. 1587 ze zm.]:

- **Odpady ulegające biodegradacji** – odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów.
- **Bioodpady** – ulegające biodegradacji odpady z ogrodów i parków, odpady żywności i kuchenne z gospodarstw domowych, gastronomii, w tym restauracji, stołówek oraz zakładów zbiorowego żywienia, biur, hurtowni i jednostek handlu detalicznego, a także podobne odpady z zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu żywność.

W zależności od źródła ich powstawania:

- ❖ **komunalne odpady ulegające biodegradacji (odpady grupy 20)**
- ❖ **odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne (odpady grup 02, 03, 19)**

Rodzaje biogazowni w zależności od rodzaju przetwarzanej materii organicznej:

- ❖ **Biogazownie na składowisku:** brak perspektyw dla takich biogazowni ze względu na ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji; zastosowanie ogranicza się do odgazowania starych składowisk,
- ❖ **Biogazownie komunalne: odpady 20 01 08** (odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady spożywcze i kuchenne z gospodarstw domowych i innych obiektów) i **20 02 01** (odpady ulegające biodegradacji, odpady z ogrodów i parków),
- ❖ **Biogazownie osadów ściekowych,**
- ❖ **Biogazownie rolnicze: wybrane odpady grup 02 i 19.**

Biodpady komunalne selektywnie zebrane oraz biodpady pochodzące z sektora rolno-spożywczego,

kierowane do produkcji biogazu w biogazowniach, stanowią zaledwie 6% substratów do produkcji biogazu ogółem.

Pozostała masa to substraty pochodzące z produkcji rolnej roślinnej i zwierzęcej, nie zawsze posiadające status odpadów.

Wytwarzanie odpadów:

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach [tj. Dz.U. z 2023r. poz. 1587 ze zm.].

Kpgo 2028. **Krajowy plan gospodarki odpadami na lata 2023-2028 z perspektywą do roku 2035**. Uchwała nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 [M.P. z 2023r., poz. 702].

Sprawozdanie WM 2017-2019. **Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami województwa małopolskiego za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2019 r.**

Produkcja biogazu **biometanu (ok. 60 % biogazu):**

Krasuska E., Waliszewska H., Krzymiński M., Lenart K., Popkiewicz M., Racięcki W., 2024. **Realny potencjał produkcji biometanu w Polsce**. Opracowanie na potrzeby Symulatora Polskiego Systemu Energetycznego, **NCBR 2024** [<https://symulatorsystemuenergetycznego.ncbr.gov.pl/...>].

Raport **POB 2024**. Raport Polskiej Organizacji Biometanu. **Potencjał Produkcji Biometanu w Polsce**, Streszczenie. Moszowski B., Mulica-Musiał M., Wijatyk D., Dbaj E., 2024 [<https://bioch4.org/...>].

Lewicki A. 2022. **Surowce w produkcji biogazu – odpady komunalne oraz pochodzące z sektora rolno-spożywczego**. Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Pracownia Ekotechnologii (Pulka 2022) [https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k10/komisje/2022/krrw/materialy/78pos/2-upp.pdf].

Charakterystyka odpadów o potencjalne do produkcji biogazu

5 / 18

Krasuska E. i inni, NCBR 2024 [<https://symulatorsystemuenergetycznego.ncbr.gov.pl/...>],
do produkcji biogazu:

- ❖ **odchody zwierzęce, nadwyżkowa słoma zbożowa, słoma kukurydziana**
- ❖ **bioodpady z przetwórstwa rolno-spożywczego,**
- ❖ **bioodpady komunalne miejskie selektywnie zbierane.**

Łączny potencjał techniczny zasobów substratu do produkcji metanu wynosi ok. 113 mln ton rocznie.

Raport POB 2024 [<https://bioch4.org/..>], do produkcji biogazu:

- ❖ **komunalne odpady biodegradowalne,**
- ❖ **przemysłowe i komunalne osady ściekowe,**
- ❖ **odpady sektora rolno-spożywczego.**

Całkowity potencjał produkcji biometanu wynosi 15 686 mln m³ rocznie.

Potencjał ten składa się z przetwarzania:

słomy 6 627 mln m³,

odpadów hodowlanych 7 372 mln m³,

odpadów przetwórstwa spożywczego 1 686 mln m³

Skład morfologiczny odpadów komunalnych wg Kpgo 2028:

- ❖ bioodpady spożywcze (kuchenne) **13,16 %** → **kuchenne**
- ❖ bioodpady z terenów zieleni : **15,53 %** → **zielone**

Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r.

w sprawie **katalogu odpadów** [Dz.U. z 2020 poz.10]:

Grupa 20: Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie

20 01: Odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie (z wyłączeniem 15 01)

20 01 08: Odpady kuchenne ulegające biodegradacji

20 02: Odpady z ogrodów i parków (w tym z cmentarzy)

20 02 01: Odpady ulegające biodegradacji

Odpady komunalne – wytwarzanie bioodpadów

7 / 18

Szacowana masa odebranych i zebranych bioodpadów komunalnych w latach 2014-2020
[wg dane: Kpgo 2028 i GUS], Polska:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	mln Mg						
Odebrane i zebrane odpady komunalne ogółem	10,33	10,86	11,65	11,97	12,49	12,75	13,12
Bioodpady kuchenne - 20 01 08	1,36	1,43	1,53	1,58	1,64	1,68	1,73
Bioodpady zielone - 20 02 01	1,60	1,69	1,81	1,86	1,94	1,98	2,04
Razem bioodpady	2,96	3,12	3,34	3,43	3,58	3,66	3,76

		Odpady wytwarzane wg udziału w morfologii [%] Kpgo 2028 i GUS	Odpady odebrane wg Sprawozdania za lata 2017-2019
	kod	tys. Mg	
Bioodpady kuchenne	20 01 08	1644	197
Bioodpady zielone	20 02 01	1940	825
Razem bioodpady		3583	1022

2018 r.

Wg Krasuska E. i inni, NCBR 2024:

- ❖ z 1 Mg świeżej masy odpadów kuchennych ulegających biodegradacji - 20 01 08 wytwarzane jest 42 m³ metanu lub 80 m³ biogazu,
- ❖ z 1 Mg świeżej masy odpadów ulegających biodegradacji - 20 02 01 wytwarzane jest 60 m³ metanu lub 171 m³ biogazu.

Wg Lewicki A. 2022 (Pulka 2022), Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu:

- ❖ z 1 Mg świeżej masy bioodpadów kuchennych i zielonych (łącznie) wytwarzane jest 60 m³ metanu lub 106 m³ biogazu.

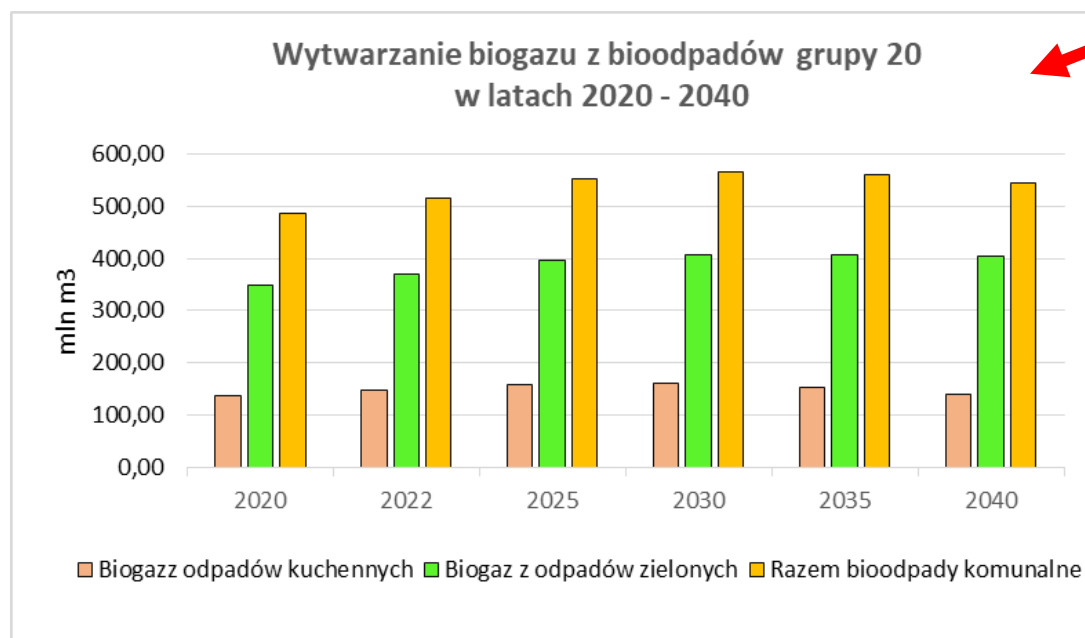

Odpady komunalne – wytwarzanie biogazu

Wytwarzanie biogazu z bioodpadów (grupa 20) w 2018 rok, Polska

Frakcja odpadów	Kod odpadu	Odpady	Biogaz	
		[tys. Mg]	m ³ /Mg/s.m.	[mln m ³]
Biogaz z bioodpadów kuchennych	20 01 08	1643,7	80 *	131,5
Biogaz z bioodpadów z terenów zieleni	20 02 01	1939,7	171 *	331,7
Razem bioodpady		3583,38	- *	463,2
			106 **	380,0

* - Krasuska i in., NCBR, 2024

** - Lewicki A., 2022 (Pulka 2022)

W latach 2020–2040 szacuje się średnie wytwarzanie bioodpadów komunalnych na poziomie 4136 tys. Mg rocznie.

Odpowiada to wytwarzaniu ogółem 538 mln m³ biogazu.

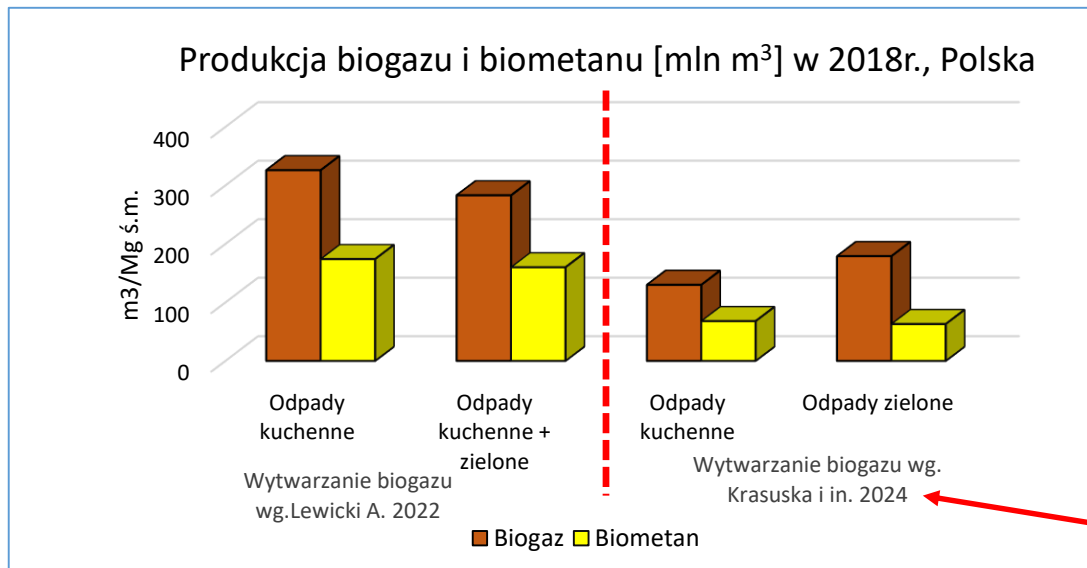
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne - bioodpady

10 / 18

Średni skład morfologiczny zmieszanych odpadów komunalnych przyjmowanych do instalacji MBP:

Kategoria główna	Podkategoria	%
Organika	odpady kuchenne	18,3
	odpady ogrodowe	11,8
Razem		30,1

Raport IOŚ-PIB 2022. Morfologia odpadów komunalnych wytwarzanych w Polsce.
Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy.

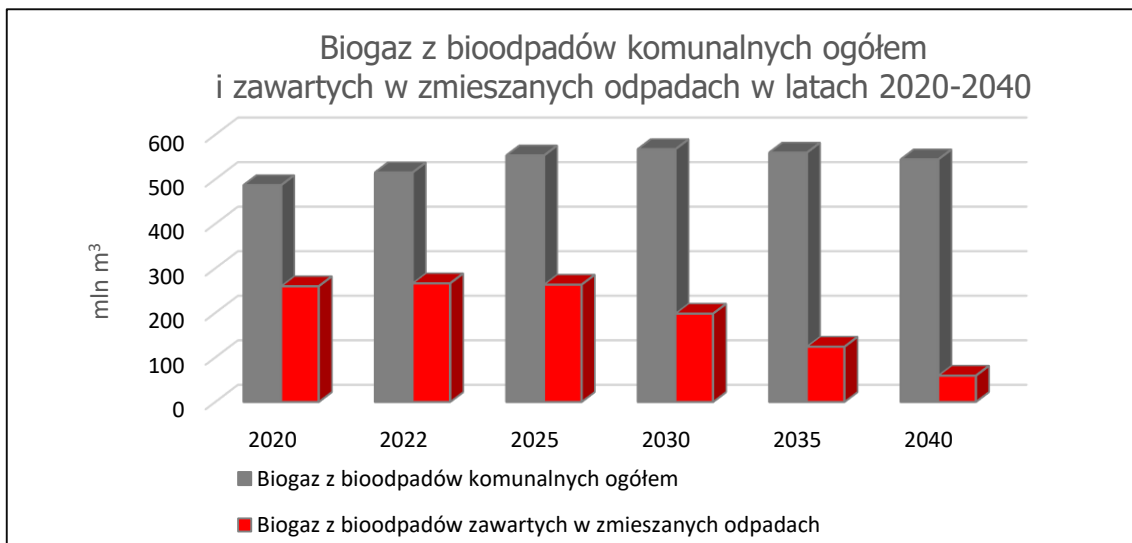
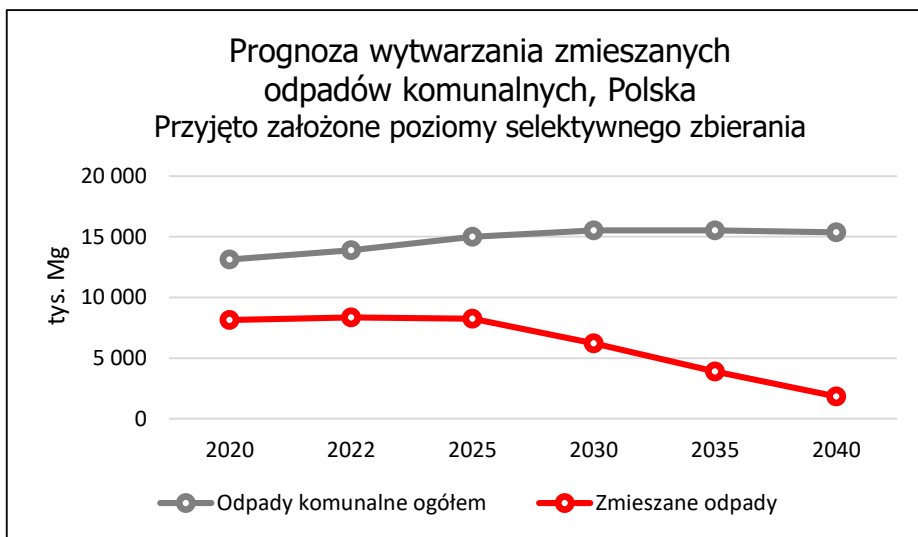
Średnio w latach
2014 - 2020 potencjalna
produkcja biogazu
z odpadów komunalnych
zmieszanych na poziomie
298 - 314 mln m³/rok
biogazu

Jednostkowa wielkość
produkcji biogazu

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – wytwarzanie biogazu

11 / 18

Wzrost selektywnego zbierania odpadów prowadzi do jednoczesnego zmniejszania masy zmieszanych odpadów, a tym samym do zmniejszania masy bioodpadów w masie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w latach 2020 - 2040.

Wartość potencjalnej produkcji biogazu zmniejsza się z ok. 260 mln m³ w 2025 roku do ok. 60 mln m³ w 2040 roku.

Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne

12 / 18

Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. z 2020r. poz. 10) odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne należą głównie do grup:

- 1) **grupa 02 – odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności;**
- 2) grupa 03 – odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury;
- 3) **grupa 19 – odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych.**

Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne

13 / 18

Wytwarzanie odpadów grupy 02 w latach 2014–2018, Polska:

Rodzaje odpadów	Kod	2014	2015	2016	2017	2018
		tys. Mg/rok				
Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa	02 01	421,5	412,1	502,3	481,5	369,3
Odpady z przygotowania i przetwórstwa produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego	02 02	592,6	636,1	692,6	552,7	835,8
Odpady z przygotowania, przetwórstwa produktów i używek spożywczych oraz odpady pochodzenia roślinnego, w tym odpady z owoców, warzyw, produktów zbożowych, przygotowania i fermentacji melasy olejów jadalnych, kakao, herbaty, kawy oraz przygotowania i przetwórstwa tytoniu, drożdży i produkcji ekstraktów drożdżowych,	02 03	647,5	639,7	725	574,1	796,9
Odpady z przemysłu cukrowniczego	02 04	20,2	20,8	10,7	13,6	12,2
Odpady z przemysłu mleczarskiego	02 05	536,7	457,3	455,7	318,7	284,3
Odpady z przemysłu piekarniczego i cukierniczego	02 06	29,8	40,9	207,3	52,1	121,8
Odpady z produkcji napojów alkoholowych i bezalkoholowych (z wyłączeniem kawy, herbaty i kakao)	02 07	1062,3	668,2	694,4	478,4	467,7
Razem grupa 02		3310,6	2875,1	3288	2471,1	2888

Źródło: Kpgo 2028

Wytwarzanie biogazu: 108 – 437 m³/Mg

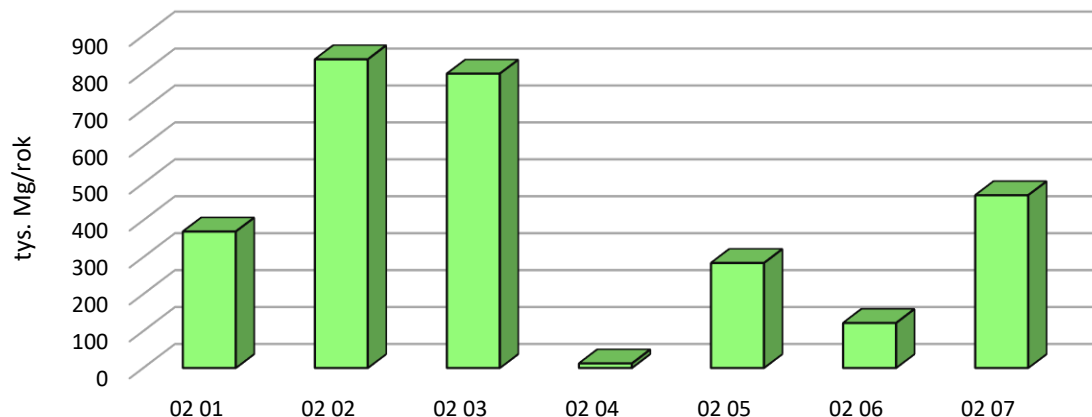
Źródło: Krasuska E. i in. NCBR 2024

Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne – wytwarzanie biogazu

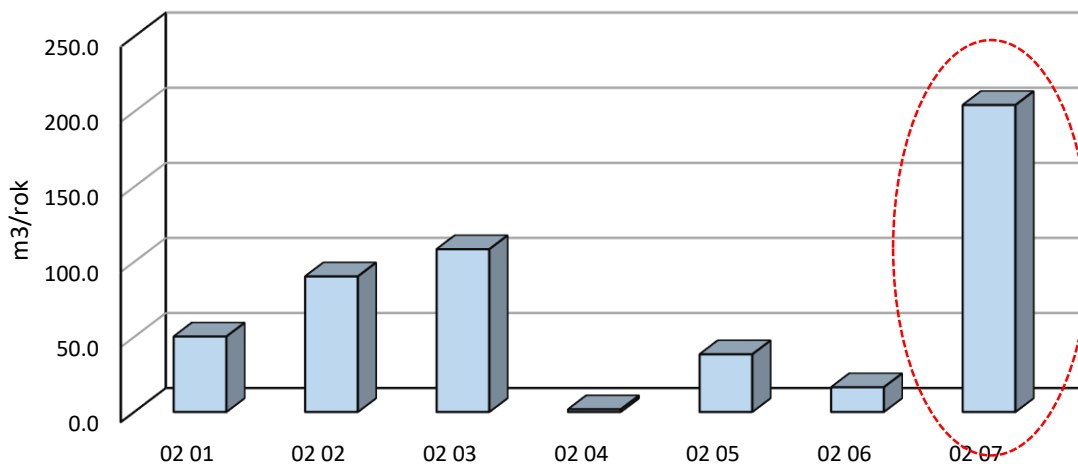
14 / 18

Wytwarzanie bioodpadów grupy 02 w 2018 roku wg Kpgo 2028, Polska

Prognozy Kpgo 28 zakładają, że roczna ilość wytwarzanych odpadów grupy 02 będzie wokół średniej wartości około **3 mln Mg/rok.**

Wytwarzanie biogazu z bioodpadów grupy 02 w 2018 roku

Przewiduje się, że potencjalne wytwarzanie biogazu może oscylować wokół średniej wartości około **600 mln m³ rocznie**

Cele i działania zapisane w Kpgo 28 w zakresie gospodarki odpadami ulegającymi biodegradacji:

Cel: zwiększenie udziału przetwarzania odpadów grupy 02 w procesie fermentacji, w tym odbywającym się w biogazowniach rolniczych;

Działania: zagospodarowanie bioodpadów w biogazowniach rolniczych lub we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych, również na terenach z zabudową jednorodzinną

**Kontynuacja w dokumentach niższego szczebla:
wojewódzkich planach gospodarki odpadami**

Plan gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego na lata 2023-2028:

Rodzaj instalacji		Liczba instalacji	Moc przerobowa [Mg/rok]
Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów	Część mechaniczna	16	821 800
	Część biologiczna	16	420 900
Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Kompostownie	17	228 600 Stan na 31 grudnia 2019r.
	Instalacje do fermentacji (Nowy Sącz 9 465)		

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Prognozowane masy odpadów kierowane do instalacji:						
15 01 03; 20 01 38 [Mg]	6 812	7 045	7 286	7 405	7 527	7 650
20 01 08 [Mg]	25 991	26 880	27 800	28 256	28 719	29 190
20 02 01 [Mg]	184 373	190 679	197 200	200 434	203 721	207 062
20 03 02 [Mg]	36	37	39	39	40	41
Razem [Mg]	217 212	224 641	232 324	236 134	240 007	243 943
Istniejąca moc [Mg]	228 600	228 600	228 600	228 600	228 600	228 600
Nadwyżka / Niedobór mocy przerobowej instalacji [Mg]	11 388	3 959	3 724	7 534	11 407	15 343

Niedobór mocy przerobowej instalacji [Mg] w roku 2034: 40 353 Mg

Biogazownie rolnicze: według rejestru z 21.06.2024 r. w Polsce zarejestrowanych było 139 wytwórców biogazu prowadzących działalność w **167 biogazowniach**. Roczna wydajność instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego wynosiła 640,9 mln m³.

Biogazownie komunalne: według bazy odpadowej BDO, **12 instalacji** w Polsce wykazywało przetwarzanie odpadów komunalnych w 2019 r. w ilości łącznej 3,6 tys. Mg (w tym głównie odpady kuchenne ulegające biodegradacji 20 01 08 oraz odpady zielone 20 02 01 i oleje i tłuszcze jadalne 20 01 25) [Kpgo 28].

Należy sądzić, że sektor powinien w najbliższym czasie podlegać gwałtownemu rozwojowi.

Identyfikacja problemów [Kpgo 2028]:

- 1) brak w pełni wiarygodnych danych dotyczących wytwarzania odpadów z grup 02 i 03;
- 2) zbyt mała liczba i wydajność biogazowni dla zagospodarowania bioodpadów;

➡ Tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników).

Dziękuję za uwagę!

Beata Kłojzy-Karczmarczyk
beatakk@min-pan.krakow.pl

Pracownia Badań Środowiskowych i Gospodarki Odpadami

Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN